

[Holger Eriksen.]

noget, der skete i et jysk Amt ved Valget i 1932. En Konservativ blev erklæret for valgt med nogle faa Stemmer flere end en Venstremand. Der blev klaget over Valget, men Klagen blev afvist. Lad os forudsætte, at den var blevet taget til Følge, og at Venstremanden havde sejret ved Omvalget. Den konservative Kandidat var saa faldet; han havde ganske vist mere end Stemmer nok til et Tillægsmandat, ogsaa bortset fra de tvivlsomme Stemmer, men da alle Tillægsmandater var fordelt, kunde der ikke gives ham et saadant. Ikke nok med det: hvis Venstre havde vundet ved Omvalget, var det i Virkeligheden, saa vidt jeg husker, de Radikale, som skulde have afgivet Mandatet, men dette kunde ikke lade sig gøre, for alle dets Mandater var godkendt. I en saadan Situation havde man altsaa ikke blot forurettet en Person, nemlig den paagældende konservative Kandidat, men ogsaa et Parti.

Det var altsaa klart, at man i Tilfælde af Omvalg ikke kunde nøjes med at undlade at godkende de Mandater, der tilfaldt den paagældende Amts- eller Storkreds. Man maatte undlade at godkende samtlige Tillægsmandater, men da nogle Partier hovedsagelig har Kredsmandater, andre hovedsagelig eller udelukkende Tillægsmandater, vilde en saadan Rigsdag have en meget tilfældig Sammensætning. Man vilde ikke kunne lade den udpege Rigsstingsmedlemmer, og man vilde i det hele taget ikke kunne lade den arbejde. Paa den anden Side kunde man tænke sig, at der forelaa et saa presserende Lovgivningsarbejde, at det ikke kunde opsættes. Man kom saa ind paa den Tanke, der er udtrykt i Ændringsforslaget, og som bestaar i, at man giver Mandaterne for den paagældende Amts- eller Storkreds foreløbig Gyldighed, og at man bærer sig ad paa samme Maade med samtlige Tillægsmandater og med de Mandater, der hidrører fra Rigslisten, idet det jo kan tænkes, at Omvalget giver en Forskydning i disse sidste Fordeling. Den saaledes foreløbigt godkendte Rigsdag skulde ikke have Myndighed til at konstituere noget Rigssting, hvilket betyder, at der ikke kan foretages almindeligt Lovgivningsarbejde i Tiden, indtil Omvalget har fundet Sted. Derimod kan der godt gennemføres en eller anden presserende Lov, idet Grundlovens § 38 aabner Mulighed for, at Regeringen under overordentlige Forhold for Den Forenede Rigsdag kan lade fremsætte vigtige Forslag til Love.

Endelig nævner jeg, at Spørgsmaalet

om Regulering af Rigsdagsmændenes Godtgørelse, navnlig med Henblik paa dem, som er afskaaret fra at tage hjem om Aftenen, har været behandlet, men at hele Udvalget er enigt om at henvise denne Sag til den nye Rigsdag.

Jeg skylder endvidere at meddele, at der til tredie Behandling vil blive stillet nogle Ændringsforslag af redaktionel Karakter.

Som jeg sagde i min Indledning, er der ikke ubetinget Enighed i Udvalget, men man er dog saa nær derved, at der ikke er stillet andre Ændringsforslag end dem, de tre Partier er enedes om, og paa disse tre Partiers Vegne anbefaler jeg, at samtlige Ændringsforslag bliver vedtaget.

Krag: Inden jeg gaar over til at omtale nogle af de stillede Ændringsforslag, vil jeg gerne fremsætte nogle mere almindelige Bemærkninger i Tilknytning til de Betænkninger, som er afgivet henholdsvis af Fler-tallet og af Mindretallet.

Venstres Stilling til det Grundprincip, hvorpaa det her foreliggende Valglovsforslag er bygget, og som jo er det samme som det, hvorpaa Valgloven af 11. April 1920 hviler, er uændret. Den Begrundelse, som vi i 1920 gav for vor Modstand mod denne Valglov, har efter vor Opfattelse vist sig absolut holdbar, saa holdbar, at det kan fastslaas, at denne Valglov i sine Konsekvenser betyder intet mindre end en Trusel mod Parlamentarismens Opretholdelse i dette Land. Thi Valgmaaden har en centrifugal Virkning paa Vælgerne. Ganske vist er det jo saa — som det ogsaa er udtrykt i den Betænkning, som det Mindretal, paa hvis Vegne jeg taler, har afgivet —, at den Partisplittelse, som man i stigende Grad kan konstatere i Befolkningen, er en Følge af mange samvirkende Aarsager, af økonomiske og erhvervsmæssige og handelspolitiske Brydninger, af modstaaende Opfattelser med Hensyn til, hvilken Styreform et Samfund maa have, hvad der i saa Henseende tjener Landet og Folket bedst, og jo ogsaa af de stærkt voksende Interessesamsetninger inden for Samfundsklasserne. Men denne Tendens styrkes ved Opretholdelsen af den Valgmaade, som vi nu har haft siden 1920, idet denne Valgmaade ikke bøjer Anskuelserne og Interessesamsetningerne mod hinanden; den virker ikke samlende, men den virker splittende, og jeg kan ikke forstaa, at man virkelig vedvarende kan være blind for dette Faktum.

Det lyder jo overordentlig smukt — og mange vil vel ogsaa i den Forbindelse